

PAVLI ZACCHIAE

Medici Romani

QVÆSTIONES
MEDICO-LEGALES.

Liber Sextus,

CONTINENS

TITVLOS TRES,

quorum

Primus de erroribus Medicorum à Lege
punibilibus.

Secundus de Tormentis, & Pœnis.

Tertius de Præcedentia inter Medicum,
& Iurisperitum.

Illustrissimo ac Reverendissimo Domino

C L E M E N T I
M E R L I N O,
S A C R Æ R O T Æ R O M A N Æ
A U D I T O R I M E R I T I S S I M O,
Paulus Zacchias F.

SCio me de erroribus Medicorum agentem, Vir Illustrissime, tantò magis apud æmulos quosque reprehensioni obnoxium futurum, quantò acriùs cæterorum errores fuerim infectatus. sed præter ea, quæ mihi cum aliis sunt communia, id insuper mihi multi vitio vertunt, quòd in his Quæstionibus agitandis duas disciplinas susque deque evolvere coactus, neutram perfectè attigerim. Platonem mihi in Legibus obijciunt feridè inculcantem, duo studia, aut duas artes exactè tractare hominum neminem posse. His ego primum duas artes me ad Platonis mentem tractare inficiatus, Te deinceps, Vir Sapientissime, illis oppono tuomet ingenio teste Platonem aperte coarguentem, qui non duo tantum studia, sed omnes quotquot sunt bonas Artes, ac doctrinas & exactissime ad rem pertractes, & reliquis, qui iis invigilant, perfectissimo exemplo esse possis. Instant, non omnes omnia posse, An tibi, inquit, eadem licere, atque illi persuades, cujus ingenio ad omnia nato magno naturæ miraculo acri, solertique iudicio, foecundissimaque simul ad portentum usque rerum memoria pollenti tam facile fuit veram, atque ipsissimam Encyclopædiam præ cæteris mortalibus nancisci? Acquiescere coactus, qua me deinceps ratione tueri valeam non habeo. Patrocinium ergo tuum, quo me, quæcunque sese ferat occasio, peramanter protegis, hic etiam imploro. Videam Aristarchos istos ad aspectum tui nominis animo consternatos, à detrectando post hac se abstinere; si quæ in meis scriptis errata deprehenderint meritis tuis, quæ in omnium oculis, in ore omnium sunt condonantes. Fac igitur opellas hæc meas Te grata animi propensione excipere noscant, dum Tibi, quà potis sum, non ingratus ego, parem tuæ virtuti fortunam à D. O. M. exopto. Vale.

P A V.

P A V L I Z A C C H I Æ
Medici Romani,
Q V Æ S T I O N V M
M E D I C O - L E G A L I V M

L I B R I S E X T I
T I T V L V S P R I M V S.

De Medicorum erroribus à Lege punibilibus.

Continens Quæstiones tredecim;
quarum

- I. Medici nomine qui veniant hic, quot modis errare Medicus dicatur, & quinam errores sint à Lege punibiles. 371
- II. In quibus casibus Dolus, in quibus vero Ignorantia, in quibus denique Negligentia præsumi possit. 373
- III. De erroribus Medicorum Rationalium, & primo de iis, qui ad mores, & scientiam spectant. 375
- IV. De erroribus omissionis ad consilia spectantibus. 377
- V. De erroribus commissionis ad consilia spectantibus. 380
- VI. De erroribus omissionis circa operationem. 384
- VII. De erroribus commissionis circa operationem. 387
- VIII. De erroribus tam in omittendo, quam in committendo ad mercedem spectantibus. 393
- IX. De Chirurgorum, aliorumque similium artificum erroribus. 397
- X. De Aromatariorum, & Sepiasiariorum erroribus. 400
- XI. De Empiricorum, & Chemicorum erroribus. 402
- XII. De Obstetricum erroribus. 403
- XIII. De Assidentium, seu Ministrantium erroribus. 405

LIBRI

LIBRI SEXTI
TITVLVS PRIMVS,
De Medicorum erroribus à lege punibilibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Medici nomine qui veniant.
- 2 Medici nomen late patet.
- 3 Medicus ab omni poena liber est, si, qui ab ipso curatus, ipso invito, moritur.
- 4 Medici culpa nunquam presamur mortuus infirmus.
- 5 Medicus errat omitendo, & committendo. (mus.)
- 6 Medicus tam omitendo, quam committendo tripliciter errare potest.
- 7 Culpa sociam habet poenam.
- 8 Poena debetur propter culpam.
- 9 Culpa quid.
- 10 Culpa quotuplex.
- 11 Culpa sequitur aut dolum, aut negligentiam, aut ignorantiam.
- 12 Cum ignorantia Dolus stare non videtur.
- 13 Nulla ignorantia est causa peccati, nisi per accidens.
- 14 Dolo deficiente, deficiit culpa gravior saltem.
- 15 Dolus dicitur tam in malo, quam in bono.
- 16 Dolus duplex.
- 17 Dolus quid.
- 18 Negligentia solummodo in erroribus omissionis videtur consistere.
- 19 Negligentia quid.
- 20 In omitendo non interuenit dolus verus. Fallit in Medico.
- 21 Ignorantia quid.
- 22 Ignorantiae prima species.
- 23 Ignorantiae species altera.
- 24 Dolone, an ignorantia errare dicatur is, qui ultra suam capacitatem operatur.

Medici nomine qui veniant hic. quot modis errare Medicus dicatur, & quinam errores sint à Lege punibiles.

Q V A E S T I O I.

DE Medicorum erroribus inter Miscellanea verba facere brevioribus decreveram, cum maxime multa sparsim in hisce quaestionibus occurrerint ad hoc ipsum argumentum pertinentia; cum tamen Hippocraticae, solidaeque doctrinae studiosissimus vir D. Angelus Colius, meique amantissimus admonuisset, praestabilius fore in unum quaecumque ad hanc materiam faciunt recolligere, tam insignis viri, tamque amici consilium acceptandum duxi; quamobrem titulum hunc, cui de Medicorum erroribus nomen feci, huic argumento dicavi; non tamen de omnibus Medicorum erroribus hic agendum, sed de iis tantum, qui vel ex dolo, vel ex negligentia, vel ex ignorantia ab illis in infirmos, vel in quoscumque homines medendi causa pa-

trantur, & qui punitionem à lege reportant; non solum, inquam, à lege civili, sed à Canonica etiam, eo quod Medicum peccati reum faciant.

Sed Medici nomine abuti nos hic oportet; neque enim solummodo de vere Medicis, nempe de iis, qui Rationales dicuntur, eo quod Philosophiae principis innixi Medicinam exercent, loqui nos hoc in loco debemus, sed de quibusque, qui quoquo modo in aegrorum, aut quorumcumque hominum curatione, vel in Medicamentorum praeparatione, & administratione sese immiscunt, ut primo loco Chirurghi sunt, Phlebotomiam exercentes, hoc est sanguini detrahendo quocumque modo destinari, Aromatarii, Sepiarii, Empirici, & Chemicorum genus omne procacissimum, neque solum viri, inter quos etiam, & affidentes, aut ministrantes infirmis sunt, sed etiam ipsae vilissimae mulierculae, aut ut viri infirmis ministrantes, aut medicamenta aliqua dispensantes, aut obstetriciam artem exercentes, omnes enim hi abusive medici nomine veniunt; unde est quod in *l. si duas. §. Grammatici. ff. de excusat. Tur.* Circulares etiam vocentur Medici. Ripa *trañ. de Pest. par. ult. part. 2. nu. 3. Maggon. ex Bald. decis. Flor. 11. nu. 2. Franch. decis. 564. nu. 3. par. 4. Cujac. in lib. 3. recept. sentent. Paul. iii. 6. de Legat. Carrar. de Med. par. 3. nu. 117.* nomen enim Medici late patere testatus etiam ex nostris Gal. est *in lib. ad Therasib. cap. 24.* imo erant antiquitus multo plura Medicorum genera, quam nunc sint; quia notissimum est, & apud Herodotum auctorem vetustissimum *lib. 2. comprobatum*, antiquitus Medicos extitisse, qui uni tantum corporis parti mederentur, dicebanturque ex hoc Auricularii, Ocularii, Dentarii, de qua re videndus Mercurialis. *lib. 2. var. lect. cap. 8.*

Sed his omissis, ad Medicorum errores accedamus, qui quidem non videntur prima fronte reportare ullam à Lege punitionem, quia ut Plato *lib. 9. de Leg. vers. med.* iancivit, Medicus ab omni poena solutus esse debet, si is, qui ab ipso curatur ipso invito moritur, neque dissentiant nostrae leges, *Tex. in l. Illicitas. §. sicuti. ff. de off. Praesid.* Ripa *ubi supra, nu. 70.* & facit etiam ex nostris Gal. *in primum prognostic. in princ.* numquam enim Medici culpa praesumitur mortuus infirmus. Ripa *loco citato, num. 75.* sed haec primo nec in omni Medico, nec semper locum habent, quia de ratiocinanti tantum Medico intelligenda, & quandocumque culpa abest, ut elicitur ex iisdem verbis *Textus citato l. Illicitas.* ut ergo sciamus quandomam Medicus puniri possit, discutendum primo est, quot modis errare Medicus possit; quod vero de rationalibus Medicis dicemus, etiam ceteris erit commune.

Potest igitur Medicus quicumque; is sit, aut minister Medicorum, ut quilibet alius homo primo aut omitendo, aut committendo errare; quod innuatur à *l. Qui non facit. ff. de reg. Jur.* omitendo enim peccat qui non facit ea, quae facere debet, committendo qui facit ea, quae facere non debet, sed